

valaki külföldi jutalommal meg-tiszteltetik, minthogy ez minden esztendőben már közönséges dolog. Mi meg-szégyenelhetjük magunkat, ha nem becsüljük Hazánk tudossait. Ha az említett Prof. Úr e' munkáját a' Hazában hirdettette volna-ki, talám annak ki-nyomatatására elegendő költséget és fizetőket sem kapott volna. Olyan meszsze lévő idegen Nemzet pedig azon kívül nagy jutalmat — is adott. Sajnálva tudjuk és látjuk, hogy Hazánkban már a' könyvárosok sem akarnak a' költeményes Románokon, Német Komédiákon, sőt a' Felsőes Tsászárt-is sértegető könyveken (Pasquillus) kívül, más tudós és szent munkákat árúlni. Mert meg-vallják, hogy amazokban több hasznok vagyon. De valyon azokból lehet e' tanulni a' tudományt, erköltsöt, a' keresztyén Hazafi kötelességet? O tempora! o mores!“ (MMúsa. 1789. apr. 28. 269—270 l.)

A másik adalék így szól:

„a' múlt September' közepénn Snell felől azt a' jelentést tettem, hogy Leopoldi Pesti vásárra annak 2-ik Darabját is leküldöm Titt. Fűskúti Landerer Mihály Typografus Úrhoz... A' munkának már ki nyomtatott első árkusát... meg küldötte. — Mond hatom, olly szép és nagyotska betűkkel nyomtattattya, hogy a' Casseli Biblia betűi majd semmivel sem szebbek ezeknél...“ — írja Kováts Sámuel Prédikátor.

Majd így folytatja:

„A' mindennapi szomorú tapasztalás taníttya, hogy a' bujaság' tüze a' nélkül is lángal ég, ha a' vesztegető Románok olajja rá nem töltetik is — mennyivel szentebb szándék és igyekezet azt óltani, mint gerjeszteni. Ha illyen forma (t. i. vallásos tárgyú) könyvek nagyobb számmal jelennének meg a' Magyar Közönség előtt, szembetűnő lenne annak haszna.“ (MKurir 1806. 6. sz. 87—88. l.)

Tr. Z.

Kézi nyomda 1789-ben. Az Ofner und Pester Frag- und Kundschäftsblatt 1789. július 9-i száma egy „általános hasznú angol találmány“-ról, egy angol nyomdáról tesz jelentést. Ez a kicsi, javított angol nyomda, az M. Eisfelder és M. Pek „Künstler und Handelsleute aus Wien“ készítménye. Ennek segítségével mindenki rányomhatja teljes nevét könyveire, papirosra, névjegykártyára, selyemre, csalánvásznonra, vászonra... Ára 4, 5 frt. 44 k, 9 frt-ig. A betűk számától függ, hogy mennyibe kerül. Réztáblába is belenyomható a név ennek segítségével. Kezelése oly egyszerű, hogy két perc alatt bárki megtanulhatja. Lakás Pesten az Arany Bány mellett, Servitater 567.

Használt-e ez a hirdetés és forgalomba jött-e nálunk a kézi-nyomda, amely egyúttal kezdetleges őse az Adrémá-nak, arra nincs adatunk.

TR. Z.

Könyvbecslés, régi könyvek, könyvtárak értékének a megállapítása csak a könyvpiac ingadozó árainak ismerete alapján történhetik, de így is kockázatos vállalkozás. A könyv anyagának: papirosának, borítékának (kötésének) anyagértéke a régi könyv becslésésnél a leg-ritkább esetben számít, — a könyv kora, régisége sem irányadó, pedig a legtöbb laikus, akinek 200—300 éves könyve van, gondosan őrzi, hogy ha megszorul, eladásával segíthessen magán. A könyv ritkasága sem mindig érték, mert lehet az a ritka könyv valami hitvány Cicero- vagy Horatius-kiadás, iskolai tankönyv, amely iránt senki sem érdeklődik, nem tartozik semmiféle gyűjtési körbe. A régi könyv értékét a kereslet, az iránta megnyilvánuló érdeklődés szabja meg. Ha díszesen kiállított, gazdagon illuminált, stílusosan bekötött középkori kódex, vagy Corvina kerül a könyvpiacra, ezek iránt gazdag gyűjtők, állami és magán-könyvtárak részéről nyilvánul meg az érdeklődés, Európában és Amerikában, az érdeklődők egymásra verik az árakat s a könyv százezres, vagy több százezer pengős áron cserélhet gazdát. Ha a piacra kerülő könyv valamely nemzet irodalmának, vagy nyelvének forrásértékű, írott emléke, amely egyetlen vagy kevés példányban maradt fenn, az illető nemzet a legnagyobb pénzáldozatokra is hajlandó, hogy az a régi forrás az ő tulajdonába kerüljön. Az antikvár-piacra kerülő régi könyvtárak anyaga azonban általában nem ilyen könyvekből áll, — hanem egy-egy országon, egy-egy zárt kulturális egységen belül — nagyrészt ugyanazokból a régi nyomtatott könyvekből, nálunk magyar, latin, német, francia, olasz és angol könyvekből, olykor másnyelvűekből is. A könyvbecslőnek e könyveket kell megbecsülnie. Ha a könyvbecslő maga az antikvárius, aki a saját maga számára, eladás, raktár céljából vásárol, a maga vevőkörét, annak szükségletét és anyagi erejét tartva szem előtt, úgy becsüli meg a könyveket, hogy biztos haszonnal tudja továbbadni. Ha nincs vevője, vagy úgy látja, hogy a vele összeköttetésben álló hazai vagy külföldi antikváriusoknál sem tudja „lefedezni magát“, nem veszi át a „régit“, többszázszentendős könyvekből álló könyvtárat. Pedig esetleg ugyanezt a könyvtárat a szakértő jelentékeny összegre becsülte és pedig alapos utánjárás, katalógusok lapozása és belső érték alapján. Viszont az is megtörténhetik, hogy a szakértő, a leglelküimeretesebb munka, katalógusárak figyelembevételével lebecsül egy könyvtárat, amelyet az antikvárius mégis jó áron vásárol meg, mert egyes darabjai, vagy az egész anyag iránt vevői körében érdeklődésre számíthat. A régi könyvek millióinak tömegében igen nehéz tájékozódni, bár a könyvtárakról megjelent évi, vagy össze-